

en in aanleg nobele meisje! — laat na zich af te vragen, of de maatschappij, zooals die door haar, niet voor niets zoo geslaagden, vader wordt vertegenwoordigd, bij geval niet óók haar rechten zou kunnen hebben; zij billijkt aanvankelijk den zelfmoord van haar geliefde, die de maatschappij en zijn vaderland liever in den steek laat, dan de eerste met zijn gaven en het tweede in den komenden oorlogsnood met zijn diensten als soldaat bij te staan. Pas later kiest zij voor zichzelf „het leven” en een eigen actie, die een „betere menscheit” ten doel zal hebben, maar dan zonder het zelfs mogelijk te achten, die actie in bondgenootschap met haar vader te voeren. Kortom, een al te geëxalteerd gevoel bij de vrouwen, een al te nuchter verstand bij den man; bij de eersten nochtans geen domheid, bij den laatste geen afwezigheid van gevoel. Onvolmaakte, maar in wezen goede menschen, alle drie.

Zij botsen. De moeder is zeer getroffen door wat zij de dapperheid noemt van haar dochter. Zoo had zij ook willen leven! Zich geven aan een man dien zij waarlijk liefhad! Haar eigen leven leven! Nu haar dochter haar hetgeen ze gedaan en besloten heeft, bekent, begrijpt de moeder, te laat, wat zij zelf verzuimd heeft. Een crisis is van dit plotseling inslaand begrijpen het gevolg. Zal zij alsnog haar man verlaten, haar kansen wagen? Zich bij haar dochter voegen? Veertig jaar . . . Te laat is het nog niet . . . Bijna komt het inderdaad tot een breuk. Dan ziet de man toch eindelijk in, dat zijn gezin gevaar loopt ineen te storten. Hij weet niet hoe het zoover is gekomen, hij weet alleen dat iets hem bedreigt wat hij als een ware ramp voelt. En hij betoont zich nu onzeker, zacht, vra-

gend . . . Dat verteedert de vrouw. Ongewijfeld, hun dochter zal niet terugkeeren, zal haar zelf gekozen bestemming volgen. Maar de oudere vrouw voelt toch nog liefde voor den man die zooveel jaren de hare is geweest, en zij besluit te elfder ure, ondanks alles, niet te vertrekken. Zoo gaat de jeugd haar eigen weg, maar blijft datgene wat door de jaren aaneen is gegroeid ten slotte toch intact. De liefde — een zeker soort van liefde — wint het. Niets is volmaakt, ook deze oplossing niet, evenmin als deze menschen het zijn. Maar onvolmaaktheid en onwaarde zijn niet hetzelfde.

Het is een menschkundig, goed geschreven, ontroerend boekje, dat Zielens ons hier geeft.

Goed geschreven: ja, maar in een taal waarover toch nog wel het een en ander te zeggen is. Een zichtbaar streven naar het schrijven van zuiver (Noord-)Nederlandsch gaat hier — zeer begrijpelijk! — samen met het behoud van vele Vlaamsche uitdrukkingen en woorden; maar tevens gaat het samen met het behoud van te vele gallicismen. Ook is het Nederlandsch niet overal natuurlijk. „Zulks” b.v. behoort eerder in ministerieele missiven thuis dan in damesbrieven; „plots” voor „plotseling” is in het Noord-Nederlandsch een literair aanwensel, waarvan het — eenigszins aanstellerige — gebruik gelukkig weer afneemt. Kortom, de taal van Zielens heeft voor mijn gevoel soms iets kunstmatigs en heterogeens.

De briefvorm bevreemdt eerst een weinig. Hoe nu, moeten deze beide vrouwen elkaar dit alles *schrijven*? Kunnen ze elkaar niet even opbellen? De eene is in Brussel, de andere in Antwerpen, het is maar een half uur sporen... En *wisten* ze dit alles niet al van elkander, of